

7. Окладникова Т. В., Литвинцева Е. А., Окладников А. П., Неведимова Л. В. 3D-печать в образовании // Наука и образование в XXI веке. Тамбов, 2014. – С. 108–109.
8. Садовий М. І., Трифонова О. М. Сучасна фізична картина світу: навч. посібн. для студ. пед. вищ. навч. закл. Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2016. – 180 с.
9. Чернишов С. І. Підвищення ефективності інтегрованих технологій пошарового вирощування виробів на основі статистичного прогнозування: автореф. дис. ... канд. техн. наук: 05.02.08. – Х., 2006. – 20 с.
10. Шкуро А. Е., Кривоногов П. С. Технологии и материалы 3D-печати: учеб. пособие. Екатеринбург: Урал. гос. лесотехн. ун-т, 2016. – 101 с.

УДК [37.014(477)(043)]

ЯКІСТЬ ХУДОЖНЬО–ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ, МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА, ЕТИКИ ТА ЕСТЕТИКИ

Ульянова В. С.

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно–педагогічна
академія» Харківської обласної ради*

Кафедра музично–інструментальної підготовки вчителя

У статті на основі аналізу наукових джерел обґрунтовано сутність художньо–естетичного виховання у ВПНЗ, складовою якого є якість музичної освіти, розглянуто поняття «якість», «забезпечення якості вищої освіти», «виховання», «художньо–естетичне виховання». Визначено художньо–естетичне виховання майбутніх учителів художньої культури і майбутніх учителів музичного мистецтва, етики та естетики у ВПНЗ як процес опанування ними основ естетичної культури, естетичних норм і принципів набуття мистецьких знань і вмінь, що складають основу естетичної активності.

Ключові слова: якість виховання, художньо–естетичне виховання, майбутні вчителі.

КАЧЕСТВО ХУДОЖЕСТВЕННО–ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ КУЛЬТУРЫ, МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА, ЭТИКИ И ЭСТЕТИКИ

Ульянова В. С.

*Коммунальное учреждение «Харьковская гуманитарно–
педагогическая академия» Харьковского областного совета*

Кафедра музыкально–инструментальной подготовки учителя

В статье на основе анализа научных источников обоснована сущность понятия «качество художественно–эстетического воспитания в высшем учебном заведении», составным которого является «качество музыкального образования». Рассмотрено понятие «качество», «обеспечения качества

высшего образования», «воспитание», «художественно–эстетическое воспитание». Определено понятие художественно–эстетического воспитания будущих учителей художественной культуры и будущих учителей музыкального искусства, этики, эстетики в ВУЗ.

Ключевые слова: качество воспитания, художественно–эстетическое воспитание, будущие учителя.

THE QUALITY OF THE ARTISTIC AND AESTHETIC EDUCATION OF FUTURE TEACHERS OF CULTURE, MUSIC, ART, ETHICS AND AESTHETICS

Ulyanova V.S.

Municipal Establishment «Kharkov Humanitarian Pedagogical Academy of Kharkov» Regional Council

The department of musically instrumental teacher training

Based on analyses of learned treatises the essence of artistic and aesthetic education in higher pedagogical educational establishments is defined, the concepts «quality», «providing of quality of higher education», «artistic and aesthetic education» are examined in the article. The artistic and education of future teachers of culture, music, art, ethics and aesthetics in higher pedagogical educational establishments as the process of mastering of basic aesthetic culture, aesthetic standards and principles of acquisition of knowledge and skills that are basics of aesthetic activity. According to the theme of our work we will consider music education in higher pedagogical educational esablishment as music and pedagogical education in the process of training of a music educator for preschool education and teachers of musical art for general secondary education. The special branch of the educational sphere – higher pedagogical educational esablishment, preparing future teachers of culture and teachers of music, ethics and aesthetics for the secondary school. This educational sector requires the formation of qualified specialist, capable to design musical–pedagogical innovation in the traditional system of education and training. Music education in modern Ukraine is the wide range of complex and intricate problems, that not enough studied. The combination of artistic and pedagogical training of a student is specified by originality of music as art and as the process of transmission and assimilation of the contents of music education. Implementation of measures related to the artistic and aesthetic education aimed at the restoration of spiritual and moral values of the individual, education of the citizen–patriot, the revival of the Ukrainian national culture, improvement of the quality of the educational process in General and the quality of music education in particular. Future teachers of culture, music art, ethics and aesthetics have to understand that the general and special music education of students are an integral part of the artistic and aesthetic education of the young generation, in particular, will promote the objects of the school program «Art music» or «Are», «Art and culture», which develop personal quality, creative abilities of pupils.

Key words: *quality of higher education, artistic and aesthetic education, art, music, future teachers.*

Постановка проблеми. У законі України «Про освіту», Указі Президента про «Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу», документах Уряду та Міністерства освіти і науки України підкреслюється, що вітчизняні навчальні заклади мають забезпечити своїм випускникам такий рівень підготовки, який водночас дозволяв би їм здобувати освіту в будь-якій країні Євросоюзу, забезпечував конкурентоспроможність на Європейському ринку праці, зберігаючи при цьому особливості національного виховання.

Аналіз останніх досліджень. У Концепції національно-патріотичного виховання зазначено, що молоде покоління слід спрямовувати на задоволення потреб етнокультурного відродження та розвитку як українського народу, так і представників інших етносів, що проживають в Україні, надання їм широких можливостей для пізнання своєї історії, традицій, звичаїв, мови, культури, формування почуття національної гідності. Проблемою виховання майбутніх учителів займалися І. Бех, Г. Єльнікова, З. Курлянд, О. Михайленко, М. Підласий, Г. Пономарьова, В. Рожок, Я. Яхнін [1–9]. Проблеми художньо-естетичного виховання майбутніх фахівців, такі науковці як: А. Баканурський, В. Бутенко, Л. Масол, В. Муцмахер, С. Ничкало, Л. Ніколаєнко, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Семашко, В. Шацька, Т. Щериця, О. Щолокова.

Різні аспекти теорії та методики художньо-естетичного навчання й виховання висвітлено в працях сучасних науковців: О. Богданової, О. Гончаренко, Є. Єфремова, І. Клименко, Г. Коропніченко, І. Пясковського, С. Садовенко, Т. Танько та багатьох інших. У наукових доробках вони роблять акцент на необхідності глибокого вивчення народного мистецтва, на важливості дослідження його природи й особливостей в історії нашого суспільства, виховання молоді.

Зазначене вище переконує, що художньо-естетичне виховання розпочинається з національного виховання. Його концептуальні основи закладені у державних документах щодо розвитку освіти України і полягають у забезпеченні розуміння молодим поколінням своєї національної належності, збереженні та розвитку національної культури, залученні молоді до її джерел, поліпшенні патріотичного виховання нового покоління, боротьбі з поширенням негативних явищ у молодіжному середовищі, прищепленні молоді ціннісних орієнтацій, притаманних високорозвиненому суспільству.

Мета статті – обґрунтувати сутність поняття «художньо-естетичне виховання майбутніх учителів».

Виклад основного матеріалу. Процес художньо-естетичного виховання має базуватися на державних національно-виховних і культурно-освітніх заходах, витоки яких ґрунтуються на історичному минулому нашої країни. Реалізація заходів, пов'язаних із художньо-естетичним вихованням спрямоване на відновлення духовно-моральних цінностей особистості,

виховання громадянина–патріота, відродження української національної культури, підвищення якості освітнього процесу загалом та якості музичної освіти зокрема.

Майбутні вчителі художньої культури, музичного мистецтва, етики та естетики мають розуміти, що загальна та спеціальна музична освіта школярів є невід'ємною частиною художньо-естетичного виховання молодого покоління, цьому, зокрема, сприятимуть предмети шкільної програми «Музичне мистецтво» чи «Мистецтво», «Художня культура», завдяки яким розвиваються особистісні якості, творчі здібності учнів. Сучасні дослідники виділяють завдання сучасної художньо–естетичної освіти (навчання та виховання), потребують вирішення, а саме: переосмислення світоглядно–методологічних основ гуманістичного пізнання; забезпечення гуманістичної спадкоємності в мистецькій освіті, підвищуючи її результативність на всіх етапах; упровадження різних навчальних програм, спрямованих на вивчення здобутків національної культури [2; 4].

Така освіта, на наш погляд, надає можливість учням отримувати безперервну мистецьку освіту на різних ступенях навчання, що передбачено змістом освітніх галузей «Мистецтво» та «Естетична культура» Державних стандартів початкової і загальної середньої освіти, Концепцією і Комплексною програмою художньо–естетичного виховання в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах, профільністю навчання.

Теоретичний аналіз наукових досліджень свідчить, що поняття «якість музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі», «структура якості музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі» та поняття «художньо–естетичне виховання» певним чином розглянуті в психолого–педагогічній та спеціальній літературі, але феномен художньо-естетичного виховання майбутніх учителів художньої культури і майбутніх учителів музичного мистецтва, етики та естетики ще недостатньо досліджений у педагогічній теорії і відповідно лише частково відображений у практичній діяльності вищих педагогічних навчальних закладів [3; 5].

Настановою для нашого дослідження є визначення поняття «виховання» надане академіком І. Бехом, який визначає виховання як перетворювальну діяльність педагогів–вихователів, спрямовану на зміну свідомості, світогляду, психології, ціннісних орієнтацій, знань і способів діяльності особистості, що сприяють її якісному зростанню та вдосконаленню [1, с. 210].

Виховання – складний процес, що залежить від об'єктивних і суб'єктивних чинників. До об'єктивних слід віднести соціально–історичні особливості, культурні традиції країни, прийняту в ній систему освіти; до суб'єктивних – особистісні якості педагогів, рівень їхньої педагогічної майстерності, психологічні особливості та ціннісні орієнтації учасників виховного процесу [6, с. 211].

Отже, перед тим, як визначити сутність художньо–естетичного виховання у ВПНЗ, складовою якого є якість музичної освіти, розглянемо

безпосередньо поняття «якість», «забезпечення якості вищої освіти», «якість музичної освіти у ВПНЗ», «виховання», «художньо–естетичне виховання».

Я. Яхнін визначає якість як міру досягнення поставлених цілей. Науковець зауважує, що якість предмета завжди пов'язана з його кількісною визначеністю, поза якою предмет існувати не може, і вважає найбільш продуктивним у сучасних умовах визначення якості педагогічної освіти на основі виявлення рівня досягнення цілей.

Якість розглядається не тільки як результат діяльності, а і як можливості його досягнення у вигляді внутрішнього потенціалу та зовнішніх умов, а також як процес формування характеристик [3].

Отже, якість будемо трактувати як міру цілісності предметів і явищ, що відповідає певним стандартам.

Розглянемо поняття «якість вищої освіти». Так, Г. Єльнікова зазначає, що якість вищої освіти не є абсолютним поняттям, тому неможливо дати вичерпне його пояснення в системі професійної освіти та навчання. На думку автора, це соціальна конструкція, трактування якої залежить від цінностей, цілей, ресурсів зацікавлених сторін, а також від загального контексту [4].

Для забезпечення якості вищої освіти необхідне створення комплексної системи нормативної документації регулювання освітньої діяльності вищих навчальних закладів загалом і ВПНЗ зокрема, яка охопить традиційні підходи, що склалися в національних ВНЗ, використає прогресивний досвід зарубіжних освітніх систем і спиратиметься на стандарти забезпечення якості вищої освіти, розроблені Європейською Асоціацією з гарантування якості у вищій освіті.

Розбудова системи забезпечення якості вищої освіти на інституційному рівні може спиратися на європейські стандарти внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах для досягнення високої результативності функціонування ВНЗ, його визнання з боку громадськості та підвищення статусу ВНЗ на міжнародному рівні. Проаналізувавши низку науково–педагогічних джерел [1–10], ми дійшли висновку, що однією з головних проблем забезпечення якості вищої освіти є відсутність єдності науковців у визначенні сутності цього поняття. Багато авторів вважають, що забезпечення якості вищої освіти містить у собі всі аспекти освіти, а інші, що це поняття має охоплювати лише результати екзаменів, оцінок і дані про студентів. Незважаючи на розбіжність поглядів, ми зауважуємо: щоб зберегти цілісність процесу забезпечення якості вищої освіти, необхідно сформулювати базові засади і чітко визначити масштаби його запровадження.

Однією з основних умов забезпечення якості вищої освіти є потреба в дослідженні й усуненні розбіжностей між початковою ситуацією та кінцевим результатом. Виникає необхідність аналізу вихідної ситуації для подальшого визначення характеру розбіжності.

Отримана інформація сприяє зменшенню розбіжностей. Отже, спираючись на зазначене вище, можна сказати, що забезпечення якості вищої

освіти – це процес усунення розбіжностей між наявною ситуацією та кінцевим результатом. Зусилля, спрямовані на те, щоб система та її учасники, враховуючи особливості національного виховання, могли надавати послуги, що відповідають державним та європейським стандартам. Проаналізуємо особливості якості музичної освіти. Відповідно до теми нашого дослідження ми будемо розглядати музичну освіту у ВПНЗ як музично–педагогічну, в процесі якої здійснюється професійна підготовка музичного вихователя для дошкільної освіти та вчителів музичного мистецтва для загальної середньої освіти.

Особлива ланка освітянської сфери – ВПНЗ, що готують майбутніх учителів художньої культури та вчителів музичного мистецтва, етики та естетики для загальноосвітньої школи. Саме ця освітня галузь потребує формування кваліфікованого спеціаліста, здатного внести в традиційну систему виховання та навчання конструктивні музично–педагогічні інновації [6].

Музична освіта в сучасній Україні – це складний і широкий спектр багатогранних, але не до кінця вивчених проблем. Поєднання виконавської та педагогічної підготовки студента зумовлено, перш за все, своєрідністю музики як мистецтва і як процесу передачі та засвоєння змісту музичної освіти [6].

Як зазначає В. Рожок, на сьогодні система музичної освіти проходить складний період. Аналіз професійних та особистісних якостей студентів виявив відсутність цілісного уявлення про професійну діяльність. Студенти не вміють використовувати знання з однієї предметної галузі в інші. Вони воліють отримувати інформацію в готовому вигляді, заучувати матеріал. Творчі завдання викликають у студентів труднощі. Це є наслідком невідповідності викладачів до використання сучасних технологій навчання, в основі яких – самостійна продуктивна діяльність студентів. На наш погляд, причина криється, насамперед, у неправильному підході до музичної освіти.

Сучасна музична освіта формує молодого фахівця насамперед як музиканта, а не як викладача. Ще один аспект цієї проблеми – роз'єднаність досліджуваних музичних дисциплін. Вони відірвані одна від одної та від основного завдання музичної освіти – оволодіння музичною мовою. Нагромадження теоретичних знань без навичок їх практичного застосування виявляється непотрібним вантажем. Предмети ізольовані один від одного, у кожного педагога своя вузька спеціалізація, і в підсумку всі компоненти залишаються розрізненими знаннями [7].

У педагогічній теорії майже не розглянуто питання якості музичної освіти. Вивчення практики музичної підготовки майбутніх учителів художньої культури та вчителів музичного мистецтва, етики та естетики, дозволило констатувати, що в багатьох випадках мотивація засвоєння музично–теоретичного навчального матеріалу студентів знаходиться на низькому рівні, відсутні уявлення про систему музичних знань, студенти не

можуть належним чином застосовувати музично–теоретичні знання (МТЗ) на заняттях із фахових дисциплін [7].

Власний досвід роботи дає підстави стверджувати, що сучасна музична освіта повинна ґрунтуватися на успадкуванні національних, духовних та культурних цінностях українського народу, враховувати світові мистецькі надбання, що визначені суспільством як культурна спадщина нашої цивілізації. При цьому освітній процес загалом має розглядатися у трьох аспектах: як освітня система, освітній процес і процес, що здійснює передачу і присвоєння культурного досвіду як трансляцію цілісної картини світу, поза якою неможлива цілісна особистість (результат).

Отже, ми визначаємо «якість музичної освіти у вищому педагогічному навчальному закладі» як збалансовану єдність якості умов, якості освітнього процесу і якості результату з визначенням художньо–творчої і духовно–ціннісної спрямованості особистості, відповідності освітньої системи цілям, потребам і соціальним нормам (стандартам) музичної освіти, що спрямовані на підвищення рівня художньо–естетичного виховання.

Якість результатів музичної освіти та художньо–естетичного виховання у вищому педагогічному навчальному закладі ми розглядаємо як сукупність характеристик процесу та його результатів, що необхідні для художньо–естетичного виховання і мають такі складові: якість освітнього середовища та освітньо–виховного процесу вихованням (цілеспрямованого пізнання явищ музичного мистецтва та освоєння способів музичної діяльності); якість організаційно–управлінської компетентності суб'єктів управління музичною освітою та художньо–естетичним вихованням; якість результатів музичної освіти та художньо–естетичного виховання (сформованість професійної компетентності майбутнього вчителя художньої культури і майбутнього вчителя музичного мистецтва, етики та естетики).

Відповідно до алгоритму нашого дослідження наступним розглянемо зміст поняття «виховання». Виховання – поліспрямований процес, де кожна конкретна мета зумовлює відповідний зміст і методи. Напрямок виховання визначається єдністю мети й змісту. У педагогічній науці традиційно виокремлюють моральне, естетичне, трудове, фізичне виховання, кожне з яких нині доповнюється громадянсько–патріотичним, правовим, економічним та екологічним аспектами [1; 2; 5].

Процес виховання загалом і в межах певного напрямку може бути реалізований на різних рівнях: на рівні соціуму, соціальних інституцій, окремих соціальних груп, інтерперсональному (міжособистісному) та інтраперсональному (самовиховання) [6, 211]. Сучасні вчені під процесом виховання розуміють систему, яка саморозвивається, а її одиницею є розвивальна виховна ситуація. При цьому розвиваються не лише вихованці, виховна діяльність, вихователі, а й виховний процес у цілому. Виховний процес, у свою чергу, співвідноситься з формуванням особистості.

Отже, розглянувши надані відомими науковцями трактування поняття «виховання» ми будемо спиратися на дефіцію цього поняття академіком І. Бехом. Наступним розглянемо зміст поняття «музичне виховання». Про

спрямованість сучасного художньо–естетичного виховання загалом та музичного зокрема в напрямі особистісноорієнтованої парадигми вказує О. Олексюк. Дослідниця наголошує на дотриманні вимог першочергового значення щодо впровадження даної парадигми [5].

У зв'язку з викладеним вище, необхідно підкреслити, що особливої уваги потребує проблема взаємовідносин особистості з мистецтвом, зокрема з музикою. Музичне мистецтво стає одним із найважливіших інструментів визначення художньо–творчої і духовно–ціннісної спрямованості особистості.

Музика є універсальною динамічною моделлю життя і загальнолюдського духовного досвіду. В музичній діяльності – композиторській, виконавській, слухацькій – знаходяться своєрідні канали залучення до духовного надособистісного буття через розчинення індивідуального у всезагальному. Така інтеграція досвідів схожа з ефектом духовної синестезії, коли актуалізуються не лише сукупність відчуттів, а й архетипи і досвіди різних культур. На нашу думку, осягнення сутності такої моделі в музичній діяльності (сприйняття, виконання, викладання) є виявом музичних здібностей і високого духовного потенціалу особистості, що формується в усіх ланках музичної освіти. Це зумовлює практичну потребу у підготовці в системі вищої педагогічної музичної освіти фахівця якісно нового типу.

Музична педагогіка зазначає, що музичне виховання – це процес передачі та засвоєння музичних знань, умінь і навичок, спрямованих на розвиток та формування музичних нахилів, здібностей, смаку, ідеалів, що надихають особистість на практичну музично–естетичну діяльність. Мета музичного виховання передбачає всебічний музичний розвиток дитини, що дає спроможність їй сприймати й цінувати музично–естетичні явища.

Народний досвід виховання молодого покоління засобами мистецтва полягає й у тому, що особистість навчається мистецьких умінь у практичній діяльності. Вивчаючи творчість свого народу, молоді люди стають гідними громадянами своєї країни, що поважають її цінності, норми, традиції, національні свята та обряди, розуміють їх культурно–національне значення, намагаються брати в них участь.

Застосування засобів українського фольклору в освітньому процесі молоді розкрито в працях видатних педагогів (А. Авдієвського, І. Беха, А. Болгарського, С. Горбенко, І. Зязюна, А. Іваницького, Д. Кабалевського, О. Олексюка, Г. Падалки, Г. Пономарьової, О. Рудницької, К. Ушинського, В. Сухомлинського), мистецтвознавців (Г. Костюка, І. Ляшенка, Г. Побережної), фольклористів (Е. Алексеева, О. Гулака–Артемовського, В. Верховинця, М. Дмитренка, В. Дубравіна, К. Квітки, Ф. Колесси, О. Кольберга, А. Коціпінського, С. Русової, П. Сокальського, О. Стеблянка) [1; 7].

Виходячи з цього, національне українське мистецтво, за допомогою засобів фольклору дає можливість розуміти, плекати та продовжувати культурні традиції, що є дуже цінним для художньо–естетичного виховання

майбутніх фахівців. Учені розглядають мистецтво як універсальну, унікальну конфігурацію, систему, обсяг, середовище, знання, уміння, досвід, що здатні гармонізувати, коригувати, виліковувати, виховувати, навчати людину і суспільство у цілому, опосередковано на рівні художнього твору, витвору мистецтва, людини (глядача, одержувача інформації) та відводять мистецтву найважливішу роль у формуванні в особистості цілісної картини світу, в якій інтегруються наукові уявлення й чуттєво–образні елементи світосприйняття [5].

Національне мистецтво як найяскравіше втілення духовного потенціалу народу завжди було масовим, дійсно народним заняттям, і це слід урахувати при використанні мистецтва як засобу педагогічного впливу та виховання особистості. Народне мистецтво цінне тим, що в ньому в концентрованому вигляді, естетичній формі матеріалізується національний дух – вищий вияв національної гідності народу. У народному мистецтві втілено багато світоглядних ідей, естетичні настанови, потяг до прекрасного, гідність українського народу [6]. Отже, у процесі спілкування з творами національної культури суб'єкт стає носієм національних цінностей, які він співвідносить із власними художньо–естетичними ідеалами й прагненнями.

Мета художньо–естетичного виховання полягає в сприянні національно–етнічному відродженню української нації у процесі сприймання, інтерпретації творів мистецтва і практичної художньо–творчої діяльності через формування в учнів особистісно–ціннісного ставлення до дійсності та мистецтва, розвивати естетичну свідомість, загальнокультурну і художню компетентність, здатність до самореалізації, потребу в духовному самовдосконаленні [5, 7].

Загальна мета декомпозується в низку основних завдань, що інтегрують навчальні, виховні й розвивальні аспекти, а саме: збагачення емоційно–естетичного досвіду, формування культури почуттів, розвиток загальних і художніх здібностей, художньо–образного мислення, універсальних якостей творчої особистості; виховання в учнів естетичного ставлення до дійсності та мистецтва, світоглядних уявлень і ціннісних художніх орієнтацій, розуміння учнями зв'язків мистецтва з природним і предметним середовищем, життєдіяльністю людини, зокрема сучасною технікою, засобами масової інформації; виховання здатності сприймати та інтерпретувати художні твори, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи свої думки та оцінки; розширення і збагачення художньо–естетичного досвіду, опанування художніми вміннями та навичками в практичній діяльності, формування художньої компетентності – здатності керуватися набутими художніми знаннями та вміннями, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній діяльності згідно з універсальними загальнолюдськими естетичними цінностями та власними духовно–світоглядними позиціями; формування системи знань та уявлень про сутність, види та жанри мистецтва, особливості художньо–образної мови мистецтв – музичного, візуального, хореографічного, театрального, екранного; виховання художніх інтересів, смаків, морально–естетичних

ідеалів, потреб у художньо–творчій самореалізації та духовно–естетичному самовдосконаленні відповідно до індивідуальних можливостей та вікових етапів розвитку, формування навичок художньої самоосвіти та самовиховання.

Уточнюючи поняття «художньо–естетичне виховання», можемо зазначити, що його потрібно розглядати не лише як процес набуття мистецьких знань і вмінь, а, насамперед, як дієвий засіб особистісного розвитку на основі виявлення: культуротворчих можливостей майбутніх фахівців; їхніх професійних здібностей; усебічних музичних, естетичних потреб та інтересів, що ґрунтуються на історичному досвіді свого народу, прийнятті полікультурного простору, ціннісному ставленні до етнонаціональної специфіки.

Висновки. Ураховуючи все зазначене вище, ми можемо стверджувати, що мистецтво має унікальні можливості впливу на виховання та освіту людини. Тому розглядаємо художньо–естетичне виховання майбутніх учителів художньої культури і майбутніх учителів музичного мистецтва, етики та естетики у ВПНЗ як процес опанування ними основ естетичної культури, естетичних норм і принципів набуття мистецьких знань і вмінь, що складають основу естетичної активності, вносять прекрасне в життя, ґрунтуються на культурно–історичному досвіді свого народу, його традиціях, звичаях і обрядах, а також ураховують особливості світової культури та мистецтва. На основі сказаного вище, можна стверджувати, що сучасна вітчизняна музична освіта, яка є частиною художньо–естетичного виховання, у педагогічному вищому навчальному закладі знаходиться в процесі реформування.

Отже, проаналізувавши стан розробленості проблеми якості художньо–естетичного виховання майбутніх учителів художньої культури і майбутніх учителів музичного мистецтва, етики та естетики як проблеми педагогічної науки і практики зазначимо, що в літературних джерелах простежуються певні нароби з цього питання. Проте проблемі підготовки продуктивного вчителя–фахівця з художньої культури, музичного мистецтва, етики та естетики приділено недостатньо уваги. Педагогічна практика потребує наукового обґрунтування із зазначених вище питань.

Проведене дослідження не вичерпує означену проблему. Подальшого розвитку потребує історичний аналіз їх взаємозв'язку у якісній підготовці майбутніх учителів художньої культури і майбутніх учителів музичного мистецтва, етики та естетики.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості : в 2–х т. / І. Д. Бех. – Чернівці: Букрек, 2015. – Т. 1. – 840 с. – (Школа майбутнього).
2. Буряк Т. П. Якість освіти у вищій школі / Т. П. Буряк. – К. : Наукова думка, 2009. – 200 с.
3. Вища педагогічна освіта і наука України : історія, сьогодення та перспективи розвитку. Харківська область / НАПН України, Асоц. ректорів

пед. ун– тів Європи, Ін–т вищ. освіти ; [за заг. ред. І. Ф. Прокопенко]. – К. : Знання України, 2009. – 431 с.

4. Єльнікова Г. В. Основи адаптивного управління (тексти лекцій) / Г. В. Єльнікова. – Х. : Видав. гр. Основа, 2004. – Вип. 3 (15). – 128 с. – (Серія «Бібліотека журн. «Управління школою»).

5. Олексюк О. Музична педагогіка : навч. посіб. / О. Олексюк. – К. : КНУКіМ, 2006. – 188 с.

6. Петриченко Л. О. Теоретико–методологічні засади управління якістю освіти у вищому педагогічному навчальному закладі: монографія / Л. О. Петриченко. Харків: ФОП Андрєєв К.В., 2012. – 520 с.

7. Пономарьова Г. Ф. Виховання майбутнього педагога : теорія і практика : монографія / Г. Ф. Пономарьова. – Х. : Ранок, 2014. – 547 с.

8. Поташник М. М. Качество образования : проблемы и технологии управления : (В вопросах и ответах) / М. М. Поташник ; Рос. акад. образования. – М. : Наука, 2002. – 350 с.

9. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

10. Прокопенко А. І. Управління в системі вищої освіти / А. І. Прокопенко. – Харків : Харк. нац. пед. ун–т імені Г. С. Сковороди, 2005. – 304 с.

УДК 378.015.31:17.022.1

**ВИХОВАННЯ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ
ГУМАНІСТИЧНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ОПІКУНСЬКИХ СІМЕЙ
В УМОВАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ**

Федорова Л. М.

*Мелітопольський державний педагогічний
університет ім. Б. Хмельницького*

Кафедра соціальної роботи, соціальної педагогіки та дошкільної освіти

У статті розглядаються проблеми виховання у майбутніх соціальних педагогів гуманістичного ставлення до опікунських сімей в умовах загальноосвітньої середньої школи. Виокремлюються такі поняття, як «гуманістичне виховання», «виховання», «гуманність» та «гуманізація освіти». Створюються умови для використання особистісно орієнтованого та інших підходів до роботи з опікунськими сім'ями. Аналізується робота соціального педагога за допомогою моделі соціально–педагогічної роботи з опікунською сім'єю в загальноосвітній середній школі.

Ключові слова: *гуманність, гуманістичне виховання, опікунська сім'я, школа, соціальний педагог, дитина–сирота, підходи, умови.*